

Laudatio

Dr. Jordi Cervós

És per a mi una gran satisfacció –una extraordinària satisfacció– fer la *laudatio* del Sr. Ramon Guardans Vallès, perquè és un bon amic al qual dec molt i sobretot li devem molt tots els que estem aquí, ja que és la persona que va fer possible l'existència de la Universitat Internacional de Catalunya.

Però abans d'arribar a ser president del Patronat de la Fundació Familiar Catalana, en l'etapa fundacional de la nostra Universitat, va tenir la sort de néixer a Reus, una ciutat que ha estat un viver de personatges il·lustres, com ara Prim; Gaudí (no en feu cap cas, si algú diu que Gaudí era de Riudoms); advocats com Pedrol Rius; i especialment pintors, com Fortuny, Bartrina i Oliver. Jo ja havia sentit a dir allò de Reus-París-Londres sense saber de què anava. Ara ja sé que té a veure amb les avellanes. El que vaig aprendre del Sr. Ramon Guardans és que a Reus, a can Padreny, fan els millors panellets del món. Me'n va regalar una capsa i puc confirmar-ho. Va néixer en una casa veïna a la del Sr. Fontana, que més tard va ser ministre d'Economia, i va ser l'únic home de la descendència del matrimoni Ramon Guardans i Teresa Vallès.

Els avis Vallès, els pares i dues germanes formaven una família molt ben avinguda. Com és lògic, als estius visitaven la platja de Reus, que és Salou. Després de la primera ensenyança, va fer el batxillerat a l'Institut de Reus, dirigit pel Sr. Caixés. Va ser-hi sis anys i va començar a manifestar-se com a escriptor a la revista dels alumnes de l'Institut, *Aules*, i també va participar al centre de lectura del qual el seu pare va ser vicepresident. Tota la vida ha mantingut una relació molt sentida amb Reus, on precisament el va sorprendre la guerra, i el van destinar a Sanitat. Pel que sembla, es va distingir molt com a infermer, i ell sempre ha dit que si el feien alguna vegada Doctor Honoris Causa

havia de ser de medicina. En aquest temps va perdre una germana en un bombardeig a Reus. Precisament per això, l'any 1939 es va plantejar entrar a la Facultat de Medicina, però va abandonar aquesta idea i va començar uns cursos intensius de dret, que va iniciar el novembre de l'any 1939, simultàniament amb el servei militar. Va començar dret a la Universitat de Barcelona. Ell esmenta sempre un dels seus professors, Dualde, que posteriorment fou ministre de Justícia, i que li va donar el consell següent: «Guardans, el que importa no són els casos que tingui, sinó els que guanyi.» L'any 1942 va acabar la carrera.

La primera intervenció al jutjat a Madrid va ser ja un èxit perquè, precisament per ser novell, es va prendre la molèstia d'estudiar detingudament les actes i va descobrir que l'acusat, quan va cometre el delicte, no havia complert els 16 anys.

Seria molt llarg anomenar tots els càrrecs que ha tingut i té actualment, però no vull deixar d'esmentar que va ser president de la Junta de Museus de Barcelona des del 1971 fins a la seva extinció; vicepresident del Patronat del Museu Nacional d'Art de Catalunya des del 1991 fins al 1993; president del Patronat del Museu Nacional d'Art de Catalunya els anys 1994 i 1995; president del Cercle Artístic de Sant Lluç des del 1958 fins al 1962; president de la Junta del Port de Barcelona des del 1971 fins al 1978; i actualment és secretari general de l'Institut Cambó, fundació privada des que la va fundar a finals del 1999; secretari general de la Fundació Bernat Metge, de clàssics grecs i llatins, i de la Fundació Bíblica Catalana des de fa més de cinquanta anys; i vocal del Consell de l'Institut Català de Cooperació Iberoamericana.

Vull esmentar especialment el seu càrrec de secretari del Consell Privat de D. Juan de Borbón; el que l'ha portat a tenir unes relacions estretes amb la Família Reial. Per això, quan va felicitar la reina pel primer fill de la princesa Helena, aquesta li va respondre: «¡Bueno hasta 14!». Sí, en Ramon té 14 fills; ara, això no ho hem de considerar gran mèrit seu, sinó de l'Helena, a qui, contràriament al protocol, no he volgut saludar al començament, però sí ara com a dona i com a mare.

Entre altres mèrits té la Gran Creu del Mèrit Civil, l'*Encomienda con Placa de Alfonso X el Sabio*, és *Chévalier de la Légion d'Honneur*, *Commendatore al Merito della Repubblica Italiana* i Comanador de Sant Gregori el Magne.

L'any 1995 va començar la seva activitat a la Fundació Familiar Catalana. Ja hi havia una escola de la Fundació, l'INEDE, on es cursaven estudis de dret i administració d'empreses. Per obtenir un diploma oficial, els alumnes s'havien d'examinar a la UNED, la universitat a distància. L'INEDE havia treballat molt bé, però no era cap Universitat, i era necessari crear-ne una de debò.

El Patronat de la Fundació, sota la presidència de Ramon Guardans, el 25 d'abril de 1996 va emprendre la creació d'una universitat. Per a la creació d'universitats privades existia una llei de l'any 1983 que no semblava presentar cap inconvenient. Ramon Guardans havia encarregat la memòria al Dr. Guillén, secundat pel Dr. Escolà, i amb l'ajuda d'altres persones, entre elles els professors Francisco Ponz i Antonio Argandoña. Ja el mateix any, Ramon Guardans va presentar al Dr. Joan Albaigés, comissionat per a Universitats i Recerca, el primer exemplar de la memòria. En ella es proposava la creació de cinc facultats, prerequisite que exigia la llei per tal de ser una universitat. Les facultats previstes eren:

Ciències Jurídiques i Polítiques, Arquitectura, Ciències de la Salut amb Odontologia, Medicina, Infermeria i Fisioteràpia, Facultat de Ciències Econòmiques i Socials, i Humanitats amb Periodisme. Per a la instal·lació es comptava, al campus d'Iradier, amb un edifici on s'havien impartit les classes de l'INEDE i amb el solar adjacent per a la construcció d'un altre edifici. En aquest campus anirien totes les facultats, a excepció de les de Ciències de la Salut, que anirien a l'Hospital General de Catalunya. Els tràmits oficials necessaris per a l'aprovació eren un vot no vinculant del Consell d'Universitats de l'Estat espanyol i una llei de reconeixement per part del Parlament de Catalunya.

Ramon Guardans va visitar tots els rectors de les universitats catalanes i tots els líders polítics catalans. Semblava que tot anava bé i s'esperava poder començar el curs 1996-97, o almenys al gener de 1997. Però van començar a aparèixer dificultats que aleshores semblaven inesperades però que ara, després de totes la experiències, no ho són tant. A la memòria s'esmentaven com a fonaments de la Universitat l'humanisme cristià i el respecte a la llibertat de la persona humana. Això s'expressava en el seu nom, que inicialment era Universitat Lliure de Catalunya. En aquest punt, és a dir, en el nom de *lliure*, es van presentar problemes que a mi, que he estat 30 anys catedràtic de la Universitat Lliure de Berlín, em semblen incomprensibles. En sotmetre's la memòria a informe del Consell Interuniversitari de Catalunya, es va criticar la denominació de *Lliure*. Per una banda, es deia que totes les universitats de Catalunya eren lliures i que no es podia atribuir el nom de lliure un sol centre. Per altra banda, els maçons argumentaven que el nom d'*Universitat Lliure* era emblemàtic per la Universitat de Brussel·les i no se'l podia apropiat una universitat que no es fonamentava en els principis de la maçoneria. Quan la memòria es va sotmetre a informe del Consejo de Universidades, el Sr. Peces-Barba, que es considerava portaveu de la llibertat –malgrat que, com he sabut més tard, es va negar a impartir una lliçó a la Universitat Pompeu Fabra si hi era present un estudiant que en una conferència anterior havia fet una crítica als seus arguments–, va dir que una universitat amb fonaments cristians no podia ser lliure.

L'altra dificultat va ser la titulació de Medicina. L'argument en contra era la situació econòmica de l'Hospital General de Catalunya. S'ha de reconèixer que després d'una colla d'anys d'arrossegar problemes, en aquell moment aquest Hospital no presentava garanties de poder-se sostenir econòmicament en el futur. Però ben aviat, quan vam buscar altres hospitals com a alternativa, es va veure que no volien que tinguéssim aquesta titulació. Algun dels polítics que semblava que volien ajudar comentava a altres persones que de cap manera se'ns donaria la possibilitat d'impartir Medicina.

En un moment donat, se'ns va proposar d'anar junt amb la Universitat de Vic, que també s'estava fundant i semblava que no tenia prou substància. Sota les

indicacions de l'administració catalana, Ramon Guardans va visitar els responsables de la Fundació Jaume Balmes, promotora del que seria la Universitat de Vic, i des del primer moment es va veure que no era una solució adequada.

A l'inici del curs 1996-97, Ramon Guardans va prendre l'ofensiva i en una reunió que vam tenir al Círculo Equestre va presentar la Fundació del Patronat i de la Junta de Govern de la Universitat Lliure de Catalunya, com encara es deia en aquell moment. Al mateix temps, gràcies a les seves amistats i coneixences, que abasten una gran part –per no dir tota– de la societat catalana, va aconseguir crear un Consell Social i Acadèmic amb una extensa representació de personalitats del nostre país. Mentrestant, els organismes competents de la Generalitat van decidir que l'aprovació de la Universitat de Vic fos abans que la nostra. Però això ho vam saber més tard.

És des d'aquest moment que jo vaig poder seguir personalment i molt de prop la lluita amb una burocràcia que, a més de feixuga, com correspon a tota la burocràcia, estava estimulada per una sèrie de persones que evidentment no veien amb simpatia la creació de la nostra Universitat. Jo vaig ser testimoni de les enèrgiques trucades del Sr. Ramon Guardans a les diferents dependències del Comissionat d'Universitats i Recerca. Es necessitava una bona porció de paciència, tenacitat i constància, junt amb una energia poc comuna, per deixar clar, una vegada i una altra, que se'ns demanaven documents que ja s'havien lliurat feia temps. Era difícil pensar que només hi havia un "descuit" i no tenir la impressió que faltava una voluntat decidida d'ajudar.

Mentrestant, el mes d'abril el Parlament va aprovar la creació de la Universitat de Vic. Sempre havíem esperat que les dues universitats s'aprovessin juntes. Després s'ha sabut, com he esmentat abans, que era una cosa decidida d'antuvi que Vic passés al davant a causa de la importància que donaven alguns polítics a la fundació d'aquella Universitat. Potser també perquè no li féssim la competència en el reclutament d'estudiants. Sigui com sigui, per a nosaltres, i en primer lloc per al nostre candidat, Ramon Guardans, la notícia va ser

psicològicament com una bufetada. Malgrat això seguíem lluitant contra repetides peticions d'aclariments i detalls que ja s'havien explicat molt abans i altres malentesos sense perdre l'esperança ni l'optimisme, seguint l'exemple i l'impuls del Sr. Ramon Guardans, que al mateix temps mantenia una activitat imparable, visitant dirigents dels diferents partits polítics de Catalunya amb representació parlamentària, preparant la batalla decisiva, és a dir, el reconeixement de la Universitat Lliure de Catalunya al Parlament de Catalunya.

El problema era que fins i tot quan les coses semblaven burocràticament a punt per presentar la memòria al Parlament, tot seguia parat. La situació era veritablement angoixant. Les obres d'adaptació de l'edifici del FERT i la construcció del nou edifici –l'anomenat pavelló beta– a més de les obres en una planta llogada a l'Hospital General de Catalunya per a la instal·lació d'aules, laboratoris i sobretot de la Clínica Universitària d'Odontologia s'havien finançat amb crèdits, calculant que el curs següent començarien les classes. I s'havia llançat una àmplia campanya de publicitat per donar a conèixer la nova Universitat i contrarestar les informacions que apareixien repetidament a la premsa que donaven a entendre que la nostra Universitat no seguiria endavant. L'única notícia que va portar una mica de claror dins la foscor que ens envoltava va ser el fet que la comissió política del Consejo de Universidades, que agrupa totes les universitats de l'Estat espanyol, aprovés la nostra universitat per consens.

Els motius pels quals no es presentava únicament al Parlament els podem suposar, perquè ningú ens els ha explicat amb claredat. Ja hem esmentat una certa protecció de la Universitat de Vic. També sembla que hi havia la por que hi haguessin protestes d'estudiants de les universitats públiques. Potser hi havia altres motius que no sabrem mai, però el que sí que sabem és que ens van fer la guitza fins al final. Malgrat això, no teníem ni tenim cap rancor vers determinades persones. Estic segur que pensaven de bona fe i per diferents motius que no era convenient la fundació de la nostra Universitat.

Com vam arribar al final? Senzillament el Sr. Ramon Guardans no només té molt temperament, també té molt seny i instint polític. Davant la disjuntiva de tenir universitat o medicina ell va prendre la decisió de renunciar a medicina. Una decisió dolorosa per a una persona que ja de jove, com hem vist, havia descobert les seves aptituds com a infermer i que s'hauria merescut un Doctorat Honoris Causa de Medicina, cosa que ara no és possible. Però és clar que no hem abandonat la intenció de tenir Medicina, com correspon a una universitat com cal. No solament en tenim la intenció, sinó que ara que les coses a l'Hospital General de Catalunya van bé, esperem que sigui ben aviat. Una altra decisió important va ser canviar el nom de la Universitat per Universitat Internacional de Catalunya. El Sr. Triadú va trucar al nostre president ja el mes de setembre per comunicar-li que amb el nom de *lliure* no s'aprovaria la Universitat. Ara bé, com a bon estrateg, Ramon Guardans va esperar a l'última setmana per proposar el nou nom, perquè els comunistes no tinguessin temps de reaccionar i protestar, no fos cas que la Internacional la consideressin cosa d'ells.

Després de l'aprovació de la Universitat de Vic, el mes d'abril vam insistir perquè es tractés la nostra en la sessió del Parlament del mes de maig, sense resultat. Tampoc vam aconseguir-ho el mes de juny, ni en una sessió del Parlament que s'hauria pogut convocar el mes de juliol. Se'ns va dir que als diputats no els agradava que els convoquessin en un mes de mitges vacances. No va ser fins al 25 de setembre, que el Parlament va reconèixer la Universitat Internacional de Catalunya com a universitat privada. Van votar-hi a favor Convergència i Unió, el Partit per la Independència de Catalunya i el Partit Popular. Gràcies a les moltes activitats i visites de Ramon Guardans, Esquerra Republicana i els Socialistes es van abstenir, amb l'excepció de la ponent del partit, Montserrat Duc, que hi va votar en contra. També hi van votar en contra els comunistes.

Però la lluita no havia acabat encara. No podíem començar a matricular fins que la llei no sortís al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Estàvem a finals de setembre! Era evident que s'esperava que pràcticament no tinguéssim

temps de matricular estudiants i acabéssim enfonsant-nos. Ramon Guardans va tornar a agafar el telèfon i va fer una trucada darrere l'altra. Per fi es va publicar la Llei 11/1997, amb data 1 d'octubre, al Diari Oficial núm. 2487 del 2 d'octubre de 1997. Contràriament al que havien suposat alguns, vam arrencar un primer curs ja amb 600 estudiants. El Sr. Ramon Guardans Vallès havia aconseguit fundar la nostra Universitat.

Ramon, moltes gràcies!